

1 Sam. 3:1 – 4:1.

Ps. 63: 1,3 NB

Ps. 86: 6

Ps. 115:1 NB

Preek

Ps. 85: 3

Ps. 99: 1,8

Natuurlijk staat er in onze bijbels boven dit stuk: de roeping van Samuël. En daar is geen bezwaar tegen als wij tenminste de HEERE, Die roept, maar in het middelpunt zien.

Wij kunnen er wel een aardig verhaal van maken: van dat jongetje, dat in zijn bedje lag en toen wakker geroepen werd (nietwaar – bekend is de afbeelding van het geknielde kind in zijn bed!) en wij kunnen, zoals gebruikelijk het antwoord van Samuël dik onderstrepen om er allerlei toepassingen aan te verbinden – Alsof dat het belangrijkste woord uit deze pericoop is – wij vergeten dan, dat in de Godsopenbaring nooit mensen in het middelpunt staan, maar de HEERE en wat Hij te zeggen heeft.

De roeping van Samuël is bij wijze van spreken punt 2.

Punt 1 is hier de wederkeer van de HEERE, in een heel bijzondere openbaring, aan Zijn volk Israël, Zijn kerk. Dat dit zo is, blijkt uit het begin van deze perikoop, waar kortweg staat, dat in de tijd, toen Samuël als jongen al mocht helpen in het heiligdom, onder toezicht van de oude Eli, het woord des HEEREN schaars was en dat er maar weinig ‘gezichten’ waren.

Het was een tijd, dat de HEERE maar weinig sprak tot Zijn kerkvolk.

Denk u dat goed in! Hofni en Pinehas maakten met hun kornuiten de dienst uit in het heiligdom! Er werd in opdracht van het volk nog geofferd, maar je moest niet vragen hoe de priesters en hun knechten dat deden. De ark was er nog. Uiterlijk was alles nog in orde. En het kerkelijk jaar zal ook wel gehandhaafd zijn. Kerkvolk houdt graag vast aan de traditie! Maar het was een geestelijk-arme tijd. Gebeden en offers stegen op, maar van Gods kant was er geen antwoord. De hemel zweeg. Een enkele onbekende man Gods moest Eli het oordeel aanzeggen, lazen wij in het vorige hoofdstuk, - verder niets! Dat tekent ons, dat het leven van het verbondsvolk in die dagen even onvruchtbaar was als Hanna, voordat de HEERE Zich over haar ontfermde. Daar moet toen bij die oude Eli een ontzaglijk verdriet zijn geweest. En dat is meer dan gepraat over verontrusting. Over dat gepraat kun je nog in de krant schrijven, maar over verdriet niet.

Toch is er een lichtpuntje.

Die jongen, die als maar groter wordende jongen, Samuël, (hij kan intussen wel een jaar of twintig zijn) werkt daar ook. En die jongen was een geschenk van Jahweh. Een geschenk aan Hanna? Jawel, maar nog veel meer een geschenk aan het heiligdom. Daar is nu ook een priesterhelper, die de HEERE vreest. En nu hoeven wij niet te gaan fantaseren, dat Eli toen al in hem de toekomstige reformator zag. En toch – Eli was de wettige hogepriester. En in hem was de vlam van het geloof nog niet geheel gedoofd. Maar hoe kan het goud verdonkeren, en hoe kan ook de gelovige ingezonken zijn, blind voor de tekenen die de HEERE geeft. Niets wijst erop, dat er echt werd uitgezien naar tekenen van genadige terugkeer van de HEERE tot Zijn volk. Deze geschiedenis laat ons zien, dat ook Eli niet zat te wachten op de stem van de HEERE.

Driemaal moet de jongen geroepen worden – dan pas gaat het tot de hogepriester doordringen, dat het Gods stem wel eens zou kunnen zijn.

Ontroerend scherp is de verteller, de Heilige Geest, hier.

Dat Samuël de HEERE zo nog niet kende wordt ons eenvoudig verklaard in vs 7: "Nog nooit was hem een woord van de HEERE geopenbaard".

Dat hij denkt, dat het de oude Eli is, ligt voor de hand. Het zal wel meer zijn voorgekomen, dat de oude man zijn hulp nodig had.

Maar dat Eli pas bij de derde keer gaat denken aan de mogelijkheid van een Godswoord – dat is tekenend. Dat wijst op die toestand in het geestelijk leven, waarin het levend contact met God er niet meer is en ook niet verwacht wordt. Dan vinden wij het gewoon, dat de HEERE zwijgt.

Ik zeg: wij.

Wij moeten namelijk Eli niet hard vallen, want wij leven zelf zo weinig in actieve verwachting van het doorbreken van de Heilige Geest.

Laten wij ons eens eerlijk afvragen, hoevelen van ons zoeken bewust een levende ontmoeting met de HEERE? Hoe velen bidden niet alleen: Uw koninkrijk kome! Maar verwachten ook dat koninkrijk in de krachten van de Heilige Geest in eigen leven en in dat van de kerk en in de wereld om ons heen? In tekenen en wonderen van genade? In de bekering van ouderen en jongeren. Is het ook in onze tijd niet als in de dagen van Eli, dat er veel godsdienst is zonder levend geloof?

Wij heten ‘gelovigen. Wij deden belijdenis van het geloof. Wij komen trouw naar de kerk. Maar wàt geloven wij van Gods macht en kracht en genade? Hier en nu ?!

Wij moeten maar goed luisteren naar Gods woord.

Dit stuk uit de verbondsgeschiedenis is zo vol van onze God. Het predikt ons, dat Hij komt op Zijn tijd en naar zijn vrije genade.

Vs 10: ”Toen kwam de HEERE, bleef staan en riep als de vorige keren”. De Willibrordvertaling: ”Toen kwam Jahweh bij hem staan”.

Merkt u het op? De vorige keren zag Samuël niets; hoorde alleen maar zijn naam geroepen.

Nu ziet hij iets. Toen kwam Jahweh....

Niemand verwachtte het. Alle mensen sliepen.

Twee mensen waren wakker geroepen.

De Heere bereidde Zijn instrumenten voor.

Ja, maar daar is wel verschil tussen die twee. De één moest wakker worden, omdat hij voortaan niet alleen maar hulp van de priesters in het heiligdom zal zijn, maar de profeet van Jahweh, om Gods volk te richten.

In dat driemaal roepen van de HEERE is ons de nood van de kerk en de genade van onze God getekend.

De nood van de kerk.

Een volk van God, dat gewend is Gods stem niet meer te horen en dat niet meer herkent de stem van de Herder Israëls, is een volk, dat dreigt verloren te gaan. Omdat het aan de heidenen gelijk is geworden.

Vervreemd van de HEERE, zijn God.

Maar dat de HEERE driemaal roept bewijst zijn Genade.

Hij overrompelt Zijn volk niet.

Hij verplettert ook het huis van Eli niet zomaar. En Hij behandelt de jonge Samuël teer en met liefde. Het is geen stok en geen blok. Een profeet is geen goot waar het water van Gods boodschap doorheen stroomt. Neen, de HEERE gaat met hem om als een wijze en liefdevolle Vader met Zijn kind.

Samuël was goed voorbereid. Eli –wakker geworden - heeft duidelijk gezegd: “Mocht Hij je roepen, dan moet je zeggen: ‘spreek Jahweh, uw dienaar luistert’”. Samuël wist dus met Wie hij te doen had. Als het zover is, zegt hij alleen maar; ”spreek – Uw dienaar luistert”. Het

heeft mij als kind al geboeid, dat hij niet zei: “spreek HEERE” - zoals meestal op school werd verteld.

Men wijst hier wel op Samuëls schuchterheid. Terecht! Hij kende de HEERE van horen zeggen. Van zijn moeder; van Eli; misschien ook wel van een andere godvrezende. Als leviet is hij natuurlijk onderwezen in de thora. Maar nu ziet hij iets van de HEERE. Wat? Weten wij niet, maar het kan iets van de majesteitlijke glans van God zijn. Nu kàn hij de verbondsnaam niet uitspreken. Iets als Job kende; “nu ziet U mijn oog!”. Daar wordt een mens klein bij. Spreek – uw dienaar luistert!

Hoort u dat – vaders en moeders!?

Dat moest Samuël worden voorgezegd.

Wie zegt daar, dat kinderen het vanzelf wel leren? Merkt u het, als de HEERE met uw kind bezig is? Of slaapt u? Bent u zo vol van andere dingen, dat u de werking van de Geest bij uw kind niet opmerkt? Leert u uw kinderen het antwoord op de roep van hun God? Die roep klinkt telkens weer. Al van hun doop af.

Als wij verder opletten, zien wij ook, dat het hier om meer ging dan de verschijning aan dat kind.

Wij lezen, dat de HEERE hem verscheen.

Dat was wel de eerste keer maar niet de laatste. Samuël werd Gods profeet en dat betekent, dat er een tijd is aangebroken, waarin de HEERE Zich weer met Zijn volk gaat bezighouden. Dat is het geweldige in dit hoofdstuk.

Hier wordt een nieuwe tijd ingeluid – een tijd van genade.

Maar dan moeten wij wel goed tot ons laten doordringen, dat die genadige wederkeer van Jahweh tot Zijn volk, begint met een ‘tempelreiniging’.

”IK ga Israël iets doen, zodat ieder die ervan hoort, de beide oren zullen tuiten”.

En wat is dat dan? De reeds eerder aangekondigde vloek over het huis van Eli zal spoedig komen. Daar begint die nieuwe tijd mee!

Ze kunnen zovél offeren als ze willen – de ongerechtigheid van het huis van Eli wordt er niet door verzoend.

En dat is uitgerekend het eerste openbaringswoord van de HEERE aan die kersverse profeet, die nog zo jonge Samuël.

We kunnen begrijpen, dat hij zich wel even bedacht toen hij die morgen opstond, en niet regelrecht Eli zijn ontbijt ging brengen. Het moest hem met een heilige eed a.h.w. ontrukkt worden – die zware boodschap van de HEERE. Hier past het lieve kinderverhaaltje over de kleine Samuël niet meer!

Hier staat een jonge profeet, die een last draagt. Hij gaat eronder gebukt. Zoals zoveel profeten van de HEERE onder de last, die ze droegen, gebukt gingen Hij moet met die last naar de oude Eli. Naar de hogepriester!

En – onder die haast verpletterende woorden buigt zich die oude priester.

Neen – hij is niet lijdelijk.

Hij belijdt: Hij is de HEERE, Hij doe wat goed is in Zijn ogen!

Daarmee zegt hij, wat wij wel zingen met Ps.145: De HEER is recht in al Zijn weg werk.

Ja, in de kerk zing je dat gemakkelijk mee. Maar het zijn niet de slechtste ogenblikken in het leven van een kind van God als hij dat zingt in grote beproeving en diepe smart! Zoals die vrouw, die voor de vijfde maal teleurgesteld na een zware zwangerschap wist, dat zij weer met lege handen het ziekenhuis zou verlaten. Neen, dat is geen lijdelijkheid, Dat is genade. Zo ‘amen’ te zeggen op wat de HEERE doet!

En het was toch genade, dat de HEERE Zijn knecht Eli voorbereidde voor die vreselijke dag!

Als die dag komt, zal Eli niet sterven bij het bericht over de dood van zijn zonen, maar wel in dat over het verlies van de ark van Jahweh.

In het gericht zien wij nog genade voor Eli persoonlijk maar zijn huis gaat er in onder.

Een aangrijpende geschiedenis, broeders en zusters.

En wij mogen de verschillende onderdelen wel goed tot ons laten doordringen.

De roeping van Samuël? Ja, die ook. Zeker nu wij ambtsdragers mochten bevestigen. En wij allen werden bepaald bij onze roeping in de gemeente.

God ging weer spreken tot Zijn volk.

En Hij verwacht niet, dat Zijn volk in alles instemt met wat Hij gaat en laat zeggen. Hij verwacht, dat Zijn geroepenen luisteren.

Daar zijn wij niet altijd even goed in.

Wij discussiëren meer dan dat wij luisteren.

En dan wil onze God niet, dat wij er als boeddhabeeldjes bijzitten te zitten, maar gehoorzamen, dat is het gehoorde uitwerken.

Wij leven in het verlengde van die reformatietijd in Israël. Door zulke genadige wederkeer van de HEERE hield Hij telkens Zijn volk in stand, zodat de Christus kon komen op Gods tijd en wij deel zouden krijgen aan dat Verbondsheil.

Maar dan moeten wij goed verstaan, dat ook en juist wij nu hebben te antwoorden: “Spreek, Heere, uw kind luistert.”.

Ook door deze oude geschiedenis roept de God en Vader van onze Heer Jezus Christus ons tot geloof en bekering. Zo zullen wij de genade van het Verbond beleven – groot en klein, oud en jong!

Amen.

13/09/1970